

Ο ρόλος του θείου στο έργο του Ι. Αναγνώστη (Μαρία Κούση)

/ [Πεμπτουσία](#)

Σε αρκετά σημεία γίνεται αναφορά σε προσευχές και παρακλήσεις.

Και στον πρόλογο και τον επίλογο ζητάει από τον τίμιο άνδρα να προσευχηθεί για να είναι άξιο το έργο του αλλά και γιατί μόνο με τις προσευχές μπορούν να ξεπλυθούν τα ψεγάδια.

Στο κεφάλαιο 5 και 10 οι Θεσσαλονικείς όταν φοβούνται προσεύχονται και κάνουν πολύωρες παρακλήσεις στον Μυροβλήτη Μάρτυρα, Άγιο Δημήτριο, και εναποθέτουν όλες τις ελπίδες τους σε αυτόν. Αυτό φανερώνει ότι όλοι οι Θεσσαλονικείς αυτές τις δύσκολες στιγμές έδειξαν ευλάβεια.

Από το κεφάλαιο 14 μέχρι το 21 το έργο επικεντρώνεται στην κατάσταση των

εκκλησιών και των μοναστηριών.

Στο κεφάλαιο 14 περιγράφεται η είσοδος των Τούρκων στην πόλη, οι οποίοι άρπαζαν διψασμένοι με μανία ανθρώπους και τις περιουσίες τους. Είχαν δεμένους τους μοναχούς μαζί με τις γυναίκες και του έσερναν, ενώ οι μοναχοί ζουν μόνοι τους και δεν πρέπει να πλησιάζουν ποτέ γυναίκες. Οι Τούρκοι διασκέδαζαν και το έβρισκαν πολύ αστείο που τους ανάγκαζαν να το κάνουν αυτό και τους έβλεπαν να υποφέρουν. Αυτή η εικόνα για τον συγγραφέα ήταν η πιο ντροπιαστική από όλες τις άλλες, κάτι που προβάλλει το σεβασμό του προς τους καλόγερους και το βίο τους.

Στη συνέχεια, στο κεφάλαιο 15 τονίζει ότι οι λυσσασμένοι κατακτητές δεν άφησαν τίποτα απείραχτο. Κατέστρεψαν σπίτια, ναούς, μονές. Κατά τον ιστορικό η κύρια αιτία για την οποία κατέστρεψαν τα μοναστήρια και τις εκκλησίες ήταν ότι έψαχναν παντού να βρουν θησαυρούς. Μερικοί Θεσσαλονικείς, επειδή ήταν προετοιμασμένοι για την εισβολή των Τούρκων, είχαν κρύψει τις περιουσίες τους στα πιο κρυφά σημεία μέσα σε αυτούς τους ιερούς χώρους, όπως ιερές τράπεζες, εικόνες και οπουδήποτε δε θα μπορούσε να υποψιαστεί κανείς. Όμως, πολλοί κάτοικοι βασανίστηκαν και μαρτύρησαν πού είχαν κρύψει τις περιουσίες τους. Έτσι, κατέστρεψαν όλην την ομορφιά και ιερότητα των εκκλησιών, τις καταπάτησαν όλες, κατέστρεψαν κάθε πέτρα, κάθε εικόνα, γιατί φαντάζονταν πως οτιδήποτε έκριβε πλούτη. Οι εισβολείς προσέβαλλαν τα θεία, πολλά εικονίσματα τα χλεύασαν και τα έκαψαν και άλλα τα φύλαξαν για να τα πουλήσουν και να κερδίσουν χρήματα και απ' αυτά. Ακόμη γκρέμισαν και τα μνήματα και σκόρπισαν

τα λείψανα των νεκρών χριστιανών, αναζητώντας μέχρι και εκεί χρήματα.

Το κεφάλαιο 16 αναφέρεται στη μυροδόχο τίμια λάρνακα του Τροπαιούχου και Πολιούχου Μάρτυρα, Αγίου Δημητρίου, αλλά και στο ιερό λείψανο της οσίας και μυροβλύτιδας Θεοδώρας. Ο Αναγνώστης πιστεύει ότι η καταστροφή της μυροδόχου λάρνακας του Αγίου Δημητρίου έγινε για δύο λόγους. Αφενός γιατί ήταν απ' έξω στολισμένη με πολλά διαμάντια, μαργαριτάρια, ασήμι και αφετέρου για το άγιο μύρο που είχε μέσα και γιάτρευε. Θέλησαν οι εισβολείς από φθόνο να τους το στερήσουν. Έτσι, αφού την απογύμνωσαν από τα στολίδια της, άρχισαν να αδειάζουν το μύρο με τα χέρια τους. Όμως η βρύση αυτή του μύρου δε στέγνωσε ποτέ όσο και αν προσπαθούσαν. Κάποιοι Τούρκοι κορόιδευαν σε όλην αυτήν τη διαδικασία, κάποιοι άλλοι, όμως, που γνώριζαν την αξία του μύρου, το άγγιζαν με ευλάβεια και σεβασμό.

Με τον ίδιο τρόπο αντιμετώπισαν και το λείψανο της Αγίας Θεοδώρας, το οποίο το πέταξαν κάτω και το έκαναν κομμάτια. Τα κομμάτια κάποιοι Τούρκοι θεοφοβούμενοι τα πήραν για γιατρικό, άλλοι τα πούλησαν και άλλοι τα χάρισαν. Όμως, κατά τον συγγραφέα, σαν να έγινε θαύμα, τα κομμάτια αυτά συγκεντρώθηκαν κάποια στιγμή και τα ένωσαν για να τα δοξάζουν και πάλι.

Έπειτα, στο κεφάλαιο 19, όπου αρχίζει να διηγείται την αναδιαμόρφωση της πόλης, αμέσως η πρώτη πληροφορία που καταγράφει ο ιστορικός έχει θρησκευτικό περιεχόμενο. Αναφέρεται στη χειροτονία του νέου Δεσπότη, του Γρηγορίου, την επιστροφή των μοναχών στα μοναστήρια και τη μεγάλη τους προσπάθεια να τα φροντίσουν, καθώς και στις εκκλησίες που άρχισαν πάλι να οργανώνονται.

Αντίθετα στο επόμενο κεφάλαιο 20, ο Μουράτ διέταξε να πάρουν πίσω όλα τα όμορφα σπίτια, τα εισοδήματα, τα κτήματα, τις εκκλησίες, τα μοναστήρια και τα έδωσε σε Τούρκους που εγκαταστάθηκαν στη Θεσσαλονίκη και τα πιο ωραία σε συγγενείς του.

Το μόνο που άφησε στους χριστιανούς ήταν οι τέσσερις καθολικοί ναοί για τους οποίους φρόντισε πολύ ο Δεσπότης Γρηγόριος. Καθολικές ονομάζονταν οι τρεις μεγάλες εκκλησίες του Αγίου Γεωργίου, του Αγίου Δημητρίου και της Αγίας Σοφίας. Ο τέταρτος ναός ο οποίος προστίθεται από τον συγγραφέα είναι μάλλον ο ναός της Αχειροποιήτου λόγω της μεγάλης του αξίας και του μεγέθους του.

Φαίνεται στο κεφάλαιο 21 ότι άλλες εκκλησίες γκρεμίστηκαν, άλλες έγιναν σπίτια Τούρκων και άλλες κοινά καταγώγια. Τα μοναστήρια ερήμωσαν εντελώς, έκλεψαν και ξερίζωσαν κάθε ομορφιά τους, μάρμαρα, υλικά, στολίδια και τα άφησαν έτσι άσχημα και άχαρα να προκαλούν θλίψη και δάκρυα. Μεγάλη είναι η συναισθηματική φόρτιση του συγγραφέα στο κεφάλαιο αυτό, με τις πιο αναλυτικές περιγραφές και τα κλάματα καθώς και με τα λόγια του προφήτη: “με τσεκούρια και κασμάδες γκρέμισαν τις εκκλησίες του Θεού”. Μάλιστα στο κεφάλαιο αυτό επισημαίνει ότι η πόλη θα ήταν γεμάτη κέφι και ζωντάνια αν ήταν γεμάτη

χριστιανούς και καλόγερους.

Ο ιστορικός περιγράφει στο έργο του μία εικόνα καταστροφής. Οι ναοί μετατρέπονται σε χώρους διαφθοράς, υλικά αποκολλούνται και χρησιμοποιούνται για άλλα οικοδομικά έργα ή στέλνονται στην Αδριανούπολη, οι μοναχοί εκδιώκονται σε άλλες πόλεις, οι χριστιανοί βασανίζονται και η μόνη διαφυγή τους είναι η προσευχή. Όλες αυτές οι αναφορές στο θείο, στους ιερούς χώρους, στους ιερούς ανθρώπους και οι ανελέητες καταστροφές δημιουργούν μία ατμόσφαιρα χαλασμού, ερημιάς, ασέβειας και θλίψης. Μέσα στην αφήγηση του ο συγγραφέας , ανάμεσα σε όλα αυτά τα γεγονότα, προσθέτει κάποιες φράσεις-προσφωνήσεις-παρακλήσεις δικές του προς το Θεο, που κάνουν ακόμα πιο έντονη την αμαρτία, την προσευχή, την ευλάβεια προς το Θεό και τη θέση που έχει στο έργο του. (όπως: “Θεέ μου, πώς το άντεξες αυτό!”, “Αλίμονο,Θεέ μου!”, “Θεέ μου τι αμαρτωλά χέρια!” κ.α.)

Τέλος, κλείνει με την παράγραφο: “Κι αυτός ο Θεός φυσικά θα μπορούσε να το κάνει κι η φανερή του οδηγία, να καταπραύνει δηλαδή τα ορμητικά κύματα των συμφορών, να μας οδηγήσει στη γαλήνη και να μας χαρίσει τη σωτηρία και να δώσει να ξαναγυρίσουμε απ’ την αρχή, όπως λεν, αφού άλλαξαν όλα για το καλύτερο και για το συμφέρον της πολιτείας. Σ’ αυτό θα μεσολαβήσει βέβαια ο Τροπαιούχος μας Μάρτυρας και θα μεταχειριστεί τη δύναμη του για την τόσο απέραντη θάλασσα των συμφορών μας. Ας μην αργήσει να γίνει αυτό, αν ο Θεός μας συμπονέσει και μας σπλαχνιστεί για ό,τι τον κάνουμε να θυμώνει”.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)